

STELIAN DUMISTRĂCEL SAU DATORIA CELOR ALEȘI

CRISTINA FLORESCU*

Nu am scris niciodată despre colegii de Institut dintr-un fel de timiditate afectuoasă față de cei prea apropiați profesional. Pentru a putea funcționa „la rece”, mă strădui totdeauna să-mi despart ființa afectivă de cea a analistului lingvist. Voi face o excepție de data acesta, datorită personalității deosebite a cercetătorului și profesorului ieșean Stelian Dumistrăcel, căruia doresc să-i reamintesc câteva momente care au generat recunoștință din partea mea și profundă sensibilitate din partea Domniei Sale. Voi povesti fapte numai aparent banale despre un lingvist recunoscut prin valoarea sa profesională, premiat de nenumărate ori (Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române, Premiul pentru cercetare al revistei „Cronica”, „Premiul special” pentru cercetare științifică, Marele Premiu „Coresi” la Salonul Internațional de Carte, Premiul „Cartea anului” la Salonul Internațional de carte românească etc.), cu un condei de autoritate (membru al Uniunii Scriitorilor din România), dialectolog, etnolog, sociolog.

Cercetătorul Stelian Dumistrăcel m-a uimit prin acribia disocierilor minuțioase duse dincolo de practicile obișnuite ale dialogului și ale scrisului. Distinge și acum șapte trasee sinuoase acolo unde mulți dintre cei din jur abia pot distinge direcția unui gând sau subtilitatea unei asocieri. Dacă în tinerețe această capacitate disociativă a trezit uneori disperări de tipul: „prea taie firu-n patru”, după ce a devenit și profesor la Facultatea de Litere ieșeană, și la cea gălățeană, a căpătat (după puterea observației mele indirecte) o deosebită forță persuasivă a discursului public. Probabil că dialogul *ex cathedra* cu studenții i-a întărit puterea argumentației oratorice. În felul acesta a devenit unul dintre cei mai buni oratori ai lumii academice ieșene. Fără îndoială era deja dăruit de Mama Natură, dar lumea profesorală l-a ajutat să-și cimenteze retorica impecabilă a frazelor relevante și succesiunea plăcută a metaforelor exemplificatoare.

Pentru mine a fost important faptul că Profesorul Dumistrăcel a simțit nevoia să dăruiască, transformând această calitate în comunicare infra- și supra- profesională.

* Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” al Academiei Române, Iași, str. Th. Codrescu, nr. 2, România.

În această categorie includ și colegialitatea, care ține – dincolo de o morală profesională necesară și elementară – de puterea empatică a unui dialog adevărat.

Primul moment la care doresc să mă refer, plină de reverențiozitate, este legat de emisiunea de la Radio Iași – celebră pe atunci – „Grai și suflet românesc”, emisiune inițiată, gestionată și coordonată de jurnalistul radiofonic de excepție Camelia Savitescu. Mi-a devenit între timp amică în ale filologiei dezvoltate oratoric, volatile și perene în același timp, radiodifuzate pe întinse meleaguri de limbă română. Camelia mi-a fost „instructor” în articularea expresivă a cuvintelor radiofonice, vorbe pe care, la început, le cam amestecam repezit, sub impulsul formulării entuziaste de moment. Toate acestea s-au putut produce numai după ce, într-o dimineață, profesorul Dumistrăcel a intrat în birul meu de la Institut și m-a întrebat, sfătos, oarecum cu umor: „Ați voi să participați la un dialog radiofonic pe teme de... grai și suflet?”. Am acceptat cu puțină teamă, pentru ca apoi colaborarea să dureze aproape douăzeci de ani. În felul acesta pot spune că mi-am cultivat rostirea limbii române la înalta școală de oratorie familiar-persuasivă de la Radio Iași.

Al doilea moment pe care mi-l derulez în amintire ține de o confruntare profesională elegantă și directă în același timp (alăturarea acestor două calificative într-un dialog profesional reprezintă, fără discuție, o *rara avis*). În ceea ce mă privește, consider că cea mai semnificativă dovadă a sensibilității profesionale a omagiatului lingvist ieșean a fost și este modalitatea dumnealui de receptare a unui proiect de cercetare care a pus la încercare efortul gândirii teoretice și practice al unei întregi echipe de cercetători (majoritatea de la Institutul academic ieșean de Filologie): *Terminologia meteorologică românească a fenomenelor atmosferice. Științific versus popular*. Fiind un cunoscător subtil al influenței limbii literare asupra graiurilor române și un dialectolog totdeauna atent la transformările diatopice și diafazice (în deplin spirit coșerian), primele aprecieri privind cercetarea invocată ale experimentatului coleg de institut s-au manifestat cu circumspecție, cu avertizări atente și implicări incitante pentru lingviștii proiectului. Ca și romanista Maria Iliescu sau lingvistul Gheorghe Chivu, s-a arătat copleșit de scopul cercetării, înțelegând mult prea bine dificultățile pe care le aveam de trecut toți cei din echipa de lucru pentru a ajunge la liman. Să navighezi de-a lungul istoriei limbii române, pe cureții unui limbaj dublu specializat (popular și științific), ocolind vârtejurile unei terminologii profund actuale, dar și vechi de când limba, era un act temerar, ale cărui dimensiuni au fost sesizate de câțiva lingviști de notorietate. Stelian Dumistrăcel a intuit exact miza cercetării, riscurile și frumusețile acesteia. A avertizat, grijuliu și oarecum împanicat, a atras atenția asupra implicațiilor bibliografice, asupra extensiei subiectului. Dar nicio secundă nu s-a îndoit de caracterul esențial și de temeinicia unui astfel de demers. Iar din momentul în care rezultatele au început să se ivească a înțeles mai bine ca oricine nevoia noastră de susținere, de explicare, tipologia demonstrațiilor – și ne-a fost alături.

Odată proiectul finalizat, conform tuturor canoanelor UEFISCDI, volumul care a rezultat în urma efortului echipei l-a avut alături, nedezmăniț, pe cercetătorul

și profesorul Stelian Dumistrăcel. A fost, probabil, lingvistul care ne-a ajutat cel mai mult la diseminarea cercetării, prin prezentări ale cărții în diverse contexte prestigioase (târguri și lansări de carte) sau prin discuții susținute la mai toate atelierile de lucru ale proiectului (și n-au fost deloc puține).

Cu o tinerețe și cu o sensibilitate nemodificate de trecerea timpului, colegul nostru de Institut și Profesorul carismatic continuă să sesizeze noul și ineditul într-o lume transformată de incandescentul internet. Se deplasează cu eleganță printre subtilități, idei, aluzii, disocieri și coagulări moderne ale lumii sale profesionale. Rămâne printre cei mai buni oratori în asprul și aridul domeniu al lingvisticii, știind să găsească mereu amănuntul relevant și atrăgător. Poate explica novicei și știe să atragă atenția celui mai experimentat filolog.

Îi doresc „la mulți ani” și putere de muncă! Fie ca aceeași tinerețe a omagiatului lingvist ieșean să transpară în viitoarele sale demersuri pline de adevărat spirit și suflet științific!